

Právo proti domácímu násilí

Prof. JUDr. Zdeňka Králíčková, Ph.D.

**NEZLETILÉ DĚTI OHROŽENÉ NÁSILÍM A
DOMÁCÍM NÁSILÍM**

2018

Úkoly:

- 1) Nastudujte právní úpravu rodičovské odpovědnosti.
- 2) Zabývejte se termíny výchova v širším slova smyslu a výchova v užším slova smyslu a osobní péče.
- 3) Zopakujte si termíny výlučná péče, společná péče, střídavá péče.
- 4) Jaké mohou rodiče použít výchovné prostředky?
- 5) Co je to syndrom CAN?
- 6) Může být násilný partner dobrým rodičem? Co soudíte o týraném rodiči?
- 7) Co víte o asistovaném, resp. řízeném kontaktu v případě domácího násilí?
- 8) Co je účelem sociálně-právní ochrany dětí v případě domácího násilí?
- 9) Jaká znáte výchovná opatření?
- 10) Který orgán může „intervenovat“ do rodinněprávních poměrů?
- 11) Kdo může odebrat dítě z rodiny?
- 12) Smí být dítě vykázáno z rodiny? Srovnajte s odebráním dítěte z rodiny dle OSŘ/ZŘS.
- 13) Odlište ústavní výchovu od ochranné výchovy.

Modelové případy:

A) Rodiče a děti

Skutkový stav:

Manželství Evy a Adama bylo rozvedeno. Hlavním důvodem bylo domácí násilí páchané Adamem. Nezletilé děti byly svěřeny do výlučné péče Evy a Adamovi byl upraven kontakt s dětmi každý sudý víkend, vždy od pátku 17.00 do neděle 18.00, tři týdny o letních prázdninách a některé dny o vánocích a velikonocích. Matce byla uložena povinnost děti na kontakt s otcem připravit. Otci pak povinnost děti převzít a předat v bydlišti matky.

Ačkoli bylo manželství zrušeno rozvodem a Adam se po několikerém nuceném vykazání z důvodu domácího násilí odstěhoval ze společné domácnosti, má Eva z Adama stále strach. Z lékařské zprávy se podává, že trpí posttraumatickou stresovou poruchou. Nicméně, dětem nechce bránit ve styku s otcem, neboť sama se se svým otcem nestýkala. Její matka si to nepřála.

Děti Adam přímo netýral, jen občas byly svědky fyzického napadání matky a nadávek.

Písemně zodpovězte následující otázky a doplňte příslušná ustanovení zákona:

- 1) Zamyslete se nad právy otce, matky a dětí.
- 2) Jak by měly být řešeny kolize?
- 3) Lze aplikovat participační práva dítěte? Mají děti povinnost se stýkat se svými rodiči? Jak postupovat, je-li jejich vztah ambivalentní?
- 4) Definujte kontroverzní termín „nepřímá oběť“ domácího násilí.
- 5) Zamyslete se nad konstatováním: „násilný partner může být dobrý rodič“.
- 6) Naformulujte petit návrhu matky na úpravu asistovaného, resp. řízeného kontaktu dětí s otcem.
- 7) Zamyslete se nad termínem „neutrální“ půda.
- 8) Posuďte vhodnost kanceláře orgánu sociálně-právní ochrany dětí. Vezměte v úvahu, že ke kontaktu rodičů s dítětem dochází přes víkend, tedy mimo pracovní dobu.

B) Vícegenerační soužití

Skutkový stav:

Pan Karásek, dědeček Adama, daroval svému vnukovi a jeho ženě Evě dům, ve kterém si vymínil doživotní bydlení a osobní pomoc ve stáří. Ve prospěch svého vnuka pořídil také závěti, ve které mu odkázal nemalé úspory. Současně se zavázal závěť nikdy neměnit.

Zpočátku bylo soužití mladých se starým pánem harmonické. Po narození dvou dětí však začalo docházet ke konfliktům, neboť starý pán nesnášel hluk, který děti nadělaly, a také se mu nelíbilo, jak se mladí o své děti starají. Měl za to, že děti vyžadují řádnou péči. Eva však o děti příliš nedbala, nechávala je doma samotné, fyzicky je nepřiměřeně trestala, děti ji nerespektovaly, vytvořil se začarovaný kruh. Adam nebyl skoro vůbec doma, o děti se příliš nezajímal. Pokud něco provedly, dostaly opravdový výprask.

Děti si zlost vybíjejí na dědečkovi, který den ode dne psychicky i fyzicky chřadne. Nemůže si sám obstarávat ani nákupy, ani úklid. Děti mu berou berle a vymýšlí různé nástrahy na chodbě a na schodech. V domě je neustále hluk, nepořádek a chaos.

Adam s Evou začínají uvažovat o prodeji domu.

Písemně zodpovězte následující otázky a doplňte příslušná ustanovení zákona:

- 1) Lze sankcionovat zlé nakládání, nepřiměřené trestání či hrubé zanedbávání dětí rodiči?
- 2) Jaké zákonné instituty je možné využít?
- 3) Jaký orgán může „narušit“ soukromí domova nezletilých dětí?
- 4) Smí se pan Karásek domáhat vykázáni svých nezletilých pravnuků, resp. celé rodiny ze svého bývalého domu?
- 5) Dopadá sociálně-právní ochrana dětí také na děti, které se dopouští domácího násilí?

Prameny

Občanský zákoník
Občanský soudní řád
Zákon o zvláštních řízeních soudních
Zákon o sociálně-právní ochraně dětí

Metodické doporučení MPSC č. 3/2010 k postupu orgánů sociálně-právní ochrany dětí

Literatura

Učebnice

Králíčková, Z., Žatecká, E., Dávid, R., Kornel. M.: Právo proti domácímu násilí. Praha: C. H. Beck, 2011.

Hrušáková, M., Králíčková, Z., Westphalová, L. a kol.: Rodinné právo. 2. vyd. Učebnice. Praha: C. H. Beck, 2017.

Monografie

Čuhelová, K.: Předběžná opatření ve věcech ochrany proti domácímu násilí. Praha: Wolters Kluwer, 2016;

Voňková, J., Huňková, M.: Domácí násilí z pohledu žen. Praha: Profem, 2004;

Marvánová-Vargová, B. Pokorná, D., Toufarová, M.: Partnerské násilí. Linde, 2009;

Špeciánová, Š.: Ochrana týraného a zneužívaného dítěte. Praha: Linde, 2003;

Gjuričová, Š., Kocourková, J., Koutek, J.: Podoby násilí v rodině. Praha: Vyšehrad, 2000;

Studie

Čuhelová, K.: Jak postupovat, pokud v rodině s nezletilým dítětem dochází k domácímu násilí? Právní rozhledy, 2011, č. 7;

Králíčková, Z.: Dítě ohrožené CAN a domácím násilím. Právní rozhledy, 2011, č. 11, s. 381 – 389;

Králíčková, Z.: Občanskoprávní aspekty domácího násilí de lege ferenda. Bulletin advokacie, 2003, č. 8, s. 84 – 89;

Králíčková, Z.: Civilněprávní postih domácího násilí – utopie, nebo efektivní budoucí právní úprava? Právo a rodina, 2004, č. 12, s. 7 – 10;

Králíčková, Z.: Civilněprávní postih domácího násilí – úvahy de lege ferenda (zejména nad sněmovním tiskem č. 828). Acta iuridica olomucensis. Vol. 1, 2005, s. 50 – 53;

Králíčková, Z. Dávid, R.: Rodinné bydlení a domácí násilí. Právní fórum, 2008, s. 429 - 436;

Radvanová, S.: Zdravé rodinné prostředí – jak pro koho. Acta iuridica olomucensis. Vol. 1, 2005, s. 47 – 49;

Melicharová, D.: Dítě jako svědek a oběť domácího násilí. Acta iuridica olomucensis. Vol. 1, 2005, s. 62 – 65;

další dle vlastního výběru

Příspěvky z konference Právo proti domácímu násilí, in Dny práva 2010, dostupné na

www.law.muni.cz

Judikatura ESLP

- Case of Z and Others v. the United Kingdom
- Case of Bevacqua and S. v. Bulgaria
- Case of Osman v. the United Kingdom
- Case of Opuz v. Turkey